Szeptemberben múlt 60 éve, hogy találkoztam Katona tanár úrral.
Matek tanárom, és osztályfőnököm volt 1965-1969 között.

Most már tudom, hogy ez a négy év hosszú éveken keresztül meghatározta életem további alakulását.
Ha végig gondolom, hogy kik voltak eddigi életem fontos emberei, biztos, hogy benne van a top tízben.
Tudom, hogy volt jónéhány fontos közösségi funkciója.
Tudom, hogy egy ideig gimnáziumi igazgató is volt, de én nem szakmai munkáját fogom méltatni, hanem azt az embert, akit megismertem. De abból, ahogy megismertem, egyenesen következik szakmai munkájának minősítése is.
Neki a pedagógusi munka nem egy kötelező munkahelyi tevékenység volt. Én utólag már úgy látom, hogy ez szerves része volt az ő lényének, habitusának.
A pedagógus elnevezés az ógörög paidagogosz szóból származik, jelentése: gyermekvezető. A jelentés tartalmának eredete arra vezethető vissza, hogy az ókori Rómában a szabad polgárok gyermekeit görög rabszolgák kísérték az iskolába.
Definíció szerint a pedagógus tanít, nevel, illetve adminisztrál. Miska bácsi szeretett tanítani, szeretett nevelni, és néha kénytelen volt adminisztrálni.

Neki még nem adatott meg, hogy használja a mai technika/technológia szédületes vívmányait, mint pl. a ma oly népszerű mesterséges intelligencia. Igaz, hogy nem is volt rá szüksége, mert volt egy természetes intelligenciája, ami kifinomult klasszikus eleganciával párosult.
Ahogy visszaemlékszem, a hatvanas években még nem vették nagyon komolyan a tanulók személyiségi jogait. Az enyhe kis dá-dá még nem számított személyiségi fejlődést gátló cselekedetnek. A túl rövid szoknya, vagy a túl hosszú haj időnként kiakasztott néhány szigorú, konzervatív pedagógust. No de Miska bácsi nem tartozott közéjük. Bizonyára neki is demonstrálnia kellett, hogy kellő hatékonysággal vigyáz erkölcsös fejlődésünkre, csakhogy ő ezt egész másképp érte el. Nevelése nem a szavakban nyilvánult meg. Idézhetném itt Nagy László "Hegyi beszéd" című versének kezdő sorát: "Műveld a csodát, ne „magyarázd". Mert ő ezt tette. Egyszerűen példát mutatott. Művelte a csodát. És ez működött. Nem csapkodta az osztálynaplót, nem kiabált. De amit mondott, arra oda kellett figyelni, akármilyen halkan mondta.

Soha nem szitkozódott. Azaz, hogy egyszer mégis. Talán a harmadik évet kezdtük el, egy őrült nyári építő tábori korszak után. Teenagerek voltunk, a kor minden jellemző jó és rossz tulajdonságával. Szünetben és becsöngetés után eszméletlen tombolásokat tudtunk

véghez vinni. Ez nem minden tanárnak tetszett. Viselkedésünk annyira új volt Miska bácsinak, hogy matek órára bejőve - tőle szokatlan módon - éktelen káromkodásban tört ki. Valahogy így:
"Irgum-burgum haszontalan gumófejű gyermekek. Mi történt veletek? Bolondgombát ettetek?" Lehajtott fejjel ültünk le a helyünkre.
Ez volt az a korszak, amikor az egyébként jó képességű osztály átlaga a béka feneke alá csúszott. Remélem tudja, hogy nem akartunk neki szomorúság okozni.

A hatvanas években dühöngött a rock and roll őrület. Ha csak tehettük, Szabad Európát, vagy Luxemburgot hallgattunk.
Egy osztályfőnöki órán behozott egy kis lemezjátszót, és két bakelit lemezt. Kérte, hogy hallgassuk meg mindkettőt figyelmesen.
Elsőként lejátszotta a Beatles "Love me do" című számát. Roppant élveztük. A második Smetana Moldva című zeneműve volt. Segítségként néhány méltató mondatot is mondott a műről. Végül megkérdezte, hogy szerintünk melyik zene ad nagyobb esztétikai élményt. Csalódnia kellett. Egybehangzó választ adtunk. 16-17 évesek voltunk.
Sose mondtam neki, de nyáron - mivel édesapámmal Budapest mellett dolgoztam - szabadidőmben bementem a Rózsavölgyi lemezboltba, és megvettem azt az utamba kerülő első bakelitlemezt, amin szerepelt Smetana Moldva című műve. Később még

az is előfordult, hogy időnként a Komjáti műsorról átkapcsoltam a Bartók rádióra.

Mindenképpen meg kell említeni a kollégiumi éveket. Az osztályból heten-nyolcan voltunk kollégisták, és szerencsénkre Miska bácsi abban az időben kollégiumi nevelőtanári állást is vállalt. Így a hét néhány napján délutánonként is élvezhettük a társaságát. Szó szerint nevelt, terelgetett bennünket. Ez még az az időszak volt, amikor a fényes szelek utolsó szellője időnként megérintette a kollégium levegőjét. Rávezetett bennünket az önképzés fontosságára, és arra, hogy mindenki értékes ember, csak meg kell találni azt a tevékenységet, amiben ki tud teljesedni.
És akkor megint egy személyes élmény. Általános iskolában soha nem volt problémám a számokkal, de ezt nem tartottam különös dolognak. Gimnáziumba kerülve Miska bácsi felfigyelt erre, és észrevétlenül ugyan, de arra inspirált, hogy ne elégedjek meg a gimis tananyag követelményeivel. Visszagondolva azokra az évekre, úgy is mondhatnám, tőle tudtam meg, hogy szeretem a matematikát.
Osztályfőnöki órákon, vagy kollégiumi nevelőként számtalanszor tapasztaltam, hogy úgy tudott viselkedésről, erkölcsről beszélni, hogy nem "haverkodott", nem akart velünk egy szintre kerülni (mondván, hátha úgy jobban elfogadjuk). Ő inkább felemelt minket az ő szintjére. De ezt úgy tette, hogy észre sem vettük.

Nagyon sok személyes élményt tudnék még felsorolni, és az itt lévő osztálytársaim most gondolatban ki is egészítik ezt a kis emlékezést.

És most hadd soroljak fel pedagógusi pályájának néhány – általam ismert - fontosabb dátumát:

A pedagógus pályát 1956-ban kezdte Hajdúszováton.
1957-től már a karcagi gimnáziumban tanított.
1974-ben igazgatóhelyettes lett, majd igazgató.
1994-ben ment nyugdíjba.
40 évig élt a gimiben.
4 osztálynak volt osztályfőnöke

Amikor készültem erre a laudációra, többször nekifutottam, hogy valami igazán frappáns mondattal hogy is tudnám Miska bácsit jellemezni. Végül megtaláltam a lehető legkifejezőbb mondatot:
Ő egy jó ember volt.

Az emléktábla, melyet most avatunk nem csupán kőbe vésett betűk sora. Számunkra szimbólum: emlékeztet arra, hogy a tanári hivatás nem ér véget az óraközi csengőszóval. Tanítványai életében tovább él, és generációk sorsát formálja.
Kívánom minden karcagi diáknak, hogy ilyen szellemű tanárok oktassák őket.

Amikor elhaladnak e tábla előtt, jusson eszükbe Katona Mihály példája – a tudás, a hivatás és az emberség példája.
Legyen áldott az emléke, és maradjon velünk szellemisége az elkövetkező évtizedekben is.

Köszönöm a Karcagi Öregdiákok Baráti Körének, és személy szerint Bihari Lászlónak azt a sok-sok munkát, amelynek eredményeként ez a kis ünnepség létrejöhetett.

Ezzel az emléktáblával Miska bácsi munkássága előtt tisztelgünk, de biztosan tudom, hogy nem haragszik meg, ha egy fél mondattal megköszönjük annak az embernek a mindennapi munkáját, aki biztosította számára a szeretetteljes hátteret.

Köszönjük Sárika.

Amikor tudatosult bennem, hogy már nem találkozhatunk, - és azóta is, ha rágondolok - egy vers sorai kavarognak bennem.

Szeretném most megosztani veletek.

Weöres Sándor:
Tíz lépcső

Szórd szét kincseid - a gazdagság legyél te magad.
Nyűdd szét díszeid - a szépség legyél te magad.
Feledd el mulatságaid - a vígság legyél te magad.
Égesd el könyveid - a bölcsesség legyél te magad.
Pazarold el izmaid - az erő legyél te magad.
Oltsd ki lángjaid - a szerelem legyél te magad.
Űzd el szánalmaid - a jóság legyél te magad.
Dúld fel hiedelmeid - a hit legyél te magad.
Törd át gátjaid - a világ legyél te magad.
Vedd egybe életed-halálod - a teljesség legyél te magad.

Köszönöm, hogy a tanítványa lehettem.

~~Megkérem Tóth Erzsit, és Kiss P Jancsit, hogy helyezzék el a megemlékezés koszorúját az osztály nevében.~~